

DOI 10.25040/ntsh2018.01.14

УДК: 616-006:61:378(477.83)(091)

“ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ” УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЦИНИ: CARPE DIEM

Борис Білинський

Львівський національний медичний університет, кафедра онкології,
Львів, Україна
kachmartb@gmail.com

Думки Бориса Білинського – відомого українського онколога, хірурга, громадсько-політичного діяча про медичні реформи в Україні. Він народився 16 липня 1933р. в м. Збаражі. Середню освіту здобув в 1950р. в Львівській середній школі №8 зі Срібною медаллю. В 1956р. закінчив з відзнакою Львівський медичний інститут. Працював практичним лікарем-хірургом, науковим співробітником Львівського науково-дослідного інституту і від 1967р. працює в Львівському національному університеті ім. Данила Галицького на різних посадах: доцента, професора кафедри, завідувача кафедри онкології, проректора з лікувальної, згодом наукової роботи. В 1963р. захистив кандидатську дисертацію, в 1973 р. – докторську. Удосконалював свої знання з онкології в Київському рентген-радіологічному і онкологічному інституті (1957), з торакальної хірургії в 1963р. в клініці М.М. Амосова, з медичної генетики в Інституті удосконалення лікарів (Москва 1967р.).

Працюючи на кафедрі онкології, читав лекції як «професор-гість» в університетах Аккри (Гана, Африка), Нью-Йорку, Філадельфії, в Гарвардському університеті (США), Лондоні.

Обраний дійсним членом Нью-Йоркської АН, АН Вищої школи України, дійсним членом НТШ. Йому присвоєні почесні звання: «Заслужений діяч науки і техніки України», почесний професор Інституту експериментальної патології, онкології і радіології ім. Р.С. Кавецького НАН України, заслуженого професора Львівського національного університету ім. Данила Галицького.

Б. Білинський – учасник усіх українських всесоюзних з'їздів онкологів від 1957 року, трьох всесвітніх конгресів онкологів, багатьох всеукраїнських і міжнародних конференцій і з'їздів. На останньому (2017р.) з'їзді онкологів і радіологів України був обраний почесним президентом з'їзду.

Б. Білинський – автор біля 500 наукових публікацій, серед яких 20 монографій, а також ініціатор і співавтор першого україномовного підручника з онкології (1992). Під його керівництвом виконано 26 дисертацій, з них 4 докторські.

В час здобуття Україною незалежності займав активну громадську позицію – був членом «Руху» і його Проводу і Ради, депутатом обласної ради першого демократичного скликання. Нагороджений відзнакою Президента України «За заслуги III ступеня», медаллю «Захиснику Вітчизни», медаллю Києво-Галицької метрополії «За вклад в справу відродження», медаллю УЛТ «За відродження і розвиток УЛТ у Львові», грамотою Патріарха і Кардинала УГКЦ Блаженнішого Любомира (двічі), медаллю «За працю і звитягу в медицині» (двічі), медаллю Президента Австрії «Moral, Leistung, Zusammenarbeit». Підчас виборів Президента в 2004р. був довіреною особою В.А. Ющенка. Крім того, нагороджений рядом дипломів і подяк від Міністерства охорони здоров'я України, обласної і міської влади, університету. В даний час його увага зосереджена на викладанні онкології англomовним студентам.

Ключові слова: онкологія, медична освіта, наукова школа, постдипломна медична освіта, наукові дослідження

"REBOOT" OF UKRAINIAN MEDICINE : CARPE DIEM

Borys Bilynsky

*Lviv National Medical University, Oncology Department, Lviv, Ukraine
kachmartb@gmail.com*

Thoughts of Borys Bilynsky, a known Ukrainian oncologist, surgeon, and public figure, about medical transformations in Ukraine. He was born on July 16, 1933 in Zbarazh. In 1950, he graduated from the Secondary School No. 8 in Lviv with a silver medal. In 1956, he graduated from Lviv Medical Institute. He used to work as a practical surgeon and a research fellow at Lviv Scientific and Research Institute. Since 1967, he has held different positions at Danylo Halytskyi National Medical University in Lviv: an associate professor, professor, Head of the Oncology Department, Vice-rector for clinical work and research. In 1963, he presented his thesis for a title of the Candidate of Sciences and in 1973 – his doctoral thesis. He advanced his knowledge on oncology at Kyiv X-Ray and Radiologic Institute (1957), thoracic surgery at M.M. Amosov's clinic (1963), and medical genetics at the Institute of Doctor Post-Graduate Training (Moscow, 1967).

While working at the Department of Oncology, he delivered lectures in oncology as a visiting professor at the universities of Accra (Ghana, Africa), New-York, Philadelphia, Harvard (USA), and London (UK).

He is an active member of the New York Academy of Sciences, the Academy of Higher Education of Ukraine, and Shevchenko Scientific Society. He bears such honorable titles as a "Merited Figure of Science and Technology of Ukraine", and a merited professor of the Institute of Experimental Pathology, Oncology, and Radiology named after R. S. Kavetskyi of the National Academy of Sciences of Ukraine, a merited profession of Danylo Halytskyi National Medical University in Lviv.

B. Bilynsky has participated in all Ukrainian National Oncological Congresses since 1957, three World Oncologist Congresses, as well as in numerous national and international scientific meetings. At the last congress of oncologists and radiologists (2017) of Ukraine, he was elected an Honorable President of the Congress.

B. Bilynsky is the author of about 500 printed publications, including 20 monograph. He also the initiator and a co-author of the first handbook of oncology in Ukrainian (1992). He has supervised 26 dissertations, including four doctoral theses.

During the struggle for independence of Ukraine, he took an active political position as a member of "Rukh", its management and Council, as well as a member of the Regional Council of the first democratic convocation. He has been awarded with a President's reward "Order of Merit of III degree", "Defender of the Fatherland" medal, the medal of Kyievo-Halytska metropol, Ukrainian Doctor Society's medal "For the Restoration and Development of the UDS in Lviv", Certificate of Appreciation from the Patriarch and Cardinal of UGCC His Beatitude Liubomyr (twice), President of Ausria medal "Moral, Lestung, Zusammenarbeit".

During 2004 presidential elections, he was Viktor Yushchenko's authorized representative. Moreover, he was awarded with a number of diplomas and letters of gratitude from the Ministry of Health of Ukraine, regional and city authorities, the university. Currently, he is actively teaching oncology to foreign students.

Key words: *oncology, medical education, scientific school, postgraduated medical education, scientific research*

З нагоди прийдешнього 85-річчя з дня народження дійсного члена НТШ, професора, д.мед.н. Бориса Білінського (рис.1), що припадає на 2018 рік, випала гарна нагода обговорити з ювіляром актуальну проблему сьогодишньої України - реформи охорони здоров'я, медичної осві-

ти та створення умов розвитку української науки. Наш ювіляр – лікар онколог хірург за фахом, високоерудований клініцист, спеціаліст з широким колом наукових інтересів, новатор, учитель не одного покоління лікарів, автор численних наукових публікацій [1-20]. Зміна фінансування, створення якісної медицини, кар’єрний ріст і репутація лікаря, як позбутися “бомонду” та “проффесорів” в медицині, шляхи розвитку української медичної науки та охорони здоров’я – “гарячі” теми розмов та дискусій українського суспільства. Пропонуємо читачам допис розмови голови лікарської комісії НТШ, дійсного члена НТШ, професор д.мед.н. Оксани Заячківської з ювіляром*.

Рис. 1. Борис Білінський

1. Вельмишановний Борису Тарасовичу! У Вас великий життєвий і професійний досвід. Понад 50 років Ви - провідний лікар-онколог, за консультацією якого приїжджали пацієнти звідусіль. У Вас - 20-літній досвід завідувача Львівського Національного медичного університету ім. Данила Галицького кафедри онкології, 10-літній досвід проректора університету з наукової роботи, Ви також дійсний член НТШ, член Президій Товариства хірургів та онкологів України. Які на Вашу думку головні складові «кар’єри в медицині»?

Медицина не легкий фах – і фізично, і психічно, і інтелектуально. Лікар несе величезну відповідальність (в першу чергу моральну, потім юридичну) перед своїми пацієнтами, їх родичами та перед своїм сумлінням (рис. 2). Суспільство потребує добрих лікарів,

* Збережено стилістику лексики автора

не посередніх, а добрих, не чиновників від медицини, а «ближніх» в релігійному сенсі. Лікарем може бути не кожен, лікар мусить бути добрим, як людина, він повинен любити своїх пацієнтів. Лікар мусить бути високим професіоналом в своєму фахові, бути ерудованим і постійно підвищувати свою майстерність. «Світячи іншим - згоряю» - «Consumor aliis inserviando!».

2. Заняття медичною наукою – це дійсне кредо, Вашого життя? Що для Вас стало поштовхом, щоб «упірнути» в Світ науки?

Мій дідо – Володимир Білінський і батько Тарас Білінський були практичними лікарями в Збаражі. Там вони залишили добру пам’ять не тільки як медики, але і як громадські діячі. Районна лікарня в Збаражі носить ім’я мого батька, в місті є вулиця родини Білінських. Тому з раннього дитинства я бачив себе як майбутнього лікаря. Чи це була інспірація зі сторони родичів, чи моє внутрішнє переконання – не знаю, але такий мотив залишився на все життя, чого я не шкодую. Що стосується наукових зацікавлень, то цьому сприяло усвідомлення органічної єдності науки і практики в лікарській діяльності, загальної «моди» на наукову кар’єру в період моєї молодості і, що найважливіше, живий приклад мого діда по материнській лінії – професора Мирона Кордуби – відомого вченого-історика європейського масштабу.

3. Ваше відношення до державної та приватної медицини, зараз ми зіштовхнулись в Україні з потребою, їх термінового оновлення що гаряче обговорюють, як лікарі, так і владні структури?

Державна медицина є складовим елементом держави, вона є її обов’язком супроти суспільства. Вона повинна існувати перш за все як база для навчання молодих лікарів для розвитку медичної науки, для забезпечення функціонування високоспеціалізованих ділянок науки і практики, і, вкінці, для забезпечення щоденною медичною допомогою потребуючих верств населення. Приватна медицина має право існування, і вона є атрибутом демократичного громадянського суспільства. Ця альтернатива, що забезпечує пацієнтам право вибору. В першу чергу вона обслуговує більше забезпечених громадян, створюючи комфортабельні умови для пацієнтів. Що стосується фахового рівня приватна і державна медицина повинна притримувати-

Рис. 2. Три однокласники згадують давноминулі роки (Ю.Шухевич, Б.Білінський, Патріарх Кардинал УГКЦ Блаженніший Л. Гузар. 2014 р.

ся однакових стандартів. В приватній медицині можуть працювати і висококваліфіковані медики з державної медицини (в позаслужбовий час). Приватні лікарі можуть залучатися до наукових досліджень і спонсорної участі в університетських дослідних програмах.

4. Хто повинен забезпечувати лікаря, його професійний ріст на Вашу думку?

Професійний ріст лікаря повинно забезпечувати його внутрішнє прагнення до удосконалення. Лікар мусить вчитися все життя, інакше він опиниться в «аутсайдерах».

5. Які категорії знань потребують окремої уваги в наш час в медичній освіті? Чого не вистачає у сучасній українській медичній освіті?

Сучасна медична освіта в Україні потребує перегляду і оновлення. В першу чергу в напрямі фундаментальних знань, освоєння новітніх технологій і виховання сучасного нестандартного способу мислення. Над цим мають працювати конкретні спеціалісти – педагоги: фізіологи в галузі фізіології, фармакологи в ділянці медикаментозного лікування, хірурги в хірургії, інтерністи у внутрішніх хворобах та інші. До цього процесу не можна допускати чиновників, вони можуть лише нашкодити. На жаль, сучасний рівень випускників медичних університетів не є задовільним. Що робити? Строга селекція при вступі до університету, високі вимоги до викладання і відчислення тих, хто не спроможний, поглиблення фундаментальних викладів на перших курсах і створення

умов для набуття клінічних навиків на старших і в післядипломному навчанні. Викладання має бути клінічним, а не кабінетним (рис.3). Ніщо не замінить живого спілкування лікаря (студента) з хворим.

Рис. 3. Доктор Борис Білінський консультує

У Вашій «рідній» онкології відбувається «революція» стереотипу мислення. Це можна окреслити: «рак виліковний». Як Ви прогнозуєте у чому буде наступний прорив?

Дійсно сучасна онкологія досягла значних успіхів. Це стосується ранньої діагностики завдяки впровадженню нових технологій і принципової зміни парадигми. Це стосується нових можливостей хірургії, променевої діагностики, хіміотерапії і біологічної терапії злоякісних пухлин. В останні десятиліття в межах медикаментозної онкології розвинулася «таргетна терапія», можливості якої ми тільки

починаємо відчувати, по-новому виглядає за-раз імунотерапія і імунодіагностика. Ряд локалізацій злоякісних пухлин перестали бути «смертельним вироком». Вони піддаються лікуванню, як і інші хронічні хвороби.

Які перспективи? Я думаю, що поряд з удосконаленням діагностики і методів лікування можемо очікувати прориву в профілактиці, зокрема вакцинації. Прикладом цьому може служити рак шийки матки, де вакцинація проти вірусу папіломи людини (HPV), що є одним з найчастіших етіологічних факторів пухлини цієї локалізації, уже дала відчутні результати. Ми покладаємо надію і на індивідуальну профілактику (здоровий спосіб життя), і на загальні заходи (елімінація канцерогенів з промисловості). Сучасні досягнення молекулярної біології дають надію, що генна інженерія, генна хірургія також незабаром скажуть своє вагоме слово.

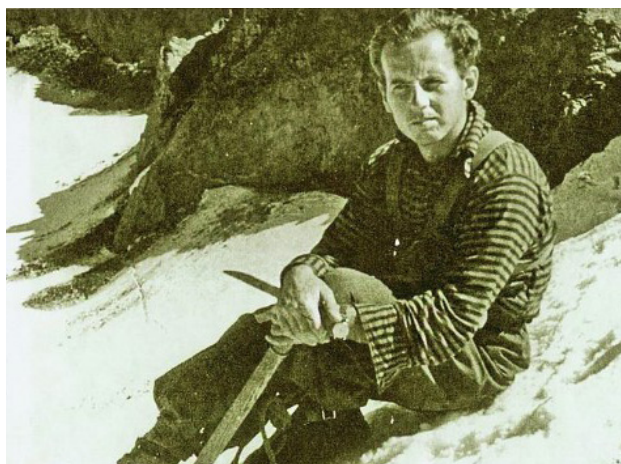

Рис 4. Інструктор альпінізму Б.Білінський в горах Кавказу

7. Зі всією повагою до наших прекрасних лікарів - науковців, на Вашу думку, як покращити присутність «клінічного компоненту» у навчанні?

Присутність «клінічного компоненту» у навчанні медиків може забезпечити лише відновлення статусу професорсько-викладацького складу в житті клініки. Колись усі знали, що є клініка Караванова, клініка Ковтуновича чи Василенка, а тепер говорять про «комунальну лікарню №...», де керівника кафедри навіть на консиліум не завжди запросять. Безумовно певна вина лежить і на університетських кадрах. Викладач на клінічній кафедрі – дуже відповідальна посада, він мусить бути і ЛІКАРЕМ і

ПЕДАГОГОМ, а це не легко.

8. Через 100 років після початку Першої Світової війни Україна зіштовхнулась з потребою викладання дисципліни «Військова медицина». Ваше бачення цієї проблеми?

Викладання «військової медицини» повинно бути обов'язкове у формуванні лікаря. Це не лише «військова» медицина, але і медицина катастроф, перед якими людство ніколи не буде застраховане. Крім того: «*Sivis pacem - para bellum*» (лат.: «якщо хочеш миру – готуйся до війни») – сумно, але факт.

9. Як Ви відносите до наближення стандартів Болонської освіти в українській медичній освіті? Що і як необхідно зробити, щоб уникнути «формальних» реформ у медичній освіті?

Силою фактів медицина постійно розвивається: Гіппократова медицина змінилася Галеновою, а та – модерною. Наркоз і антисептика, а також відкриття рентгенівських променів принципово змінили обличчя медицини на рубежі 19- і 20-го століть. В 20-у і 21-му століттях швидкими темпами розвивається фундаментальна наука, що безумовно впливає на прогрес клінічної медицини. Це тема для великої монографії, а не для одного з питань інтерв'ю. Можу лише сказати, що так зване «перевантаження» потрібне в морально-етичній сфері лікарів, їх освіти, почутті відповідальності і що на другому плані – в фінансуванні галузі. Не можна сліпо приймати Західні стандарти, в нас багато специфічного, що треба враховувати. Ми уже говорили про необхідність «клінічного навчання». Певна формалізація знань і відповідних дій може бути корисною, але медицина – це не лише стандарти, це мистецтво (в кожному разі так повинно бути).

10. У мене і наших колег складається враження, що Ви працюєте так само енергійно, як і в молодості. Яку останню працю, Ви нещодавно завершили, і якій темі вона присвячена?

Звичайно в 85 років не можна проводити час, як в 30. Альпінізм тривалий час був моїм стилем життя і дотепер залишається найсвітлішим спомином минулих років (рис.4). Я про це писав не раз (Федоренко М., Сенчина С. «Альпіністи Львівщини» Львів, 2006 – моя стаття «Спогади альпініста» ст.258). Все, що

стосується гір – це мій власний вибір: альпіністська пісня: «И для меня вопрос решенный, что здесь я голову сложу...». Не вийшло.

Щодо публікацій, то я підготував капітальну працю «Атипова онкологія», що має вийти друком в найближчий час.

Рис. 5. Б.Білінський виступає на міжнародному симпозиумі з імунології пухлин (Москва, 1989)

11. У книзі «Помилки в онкології» Ви розкрили феномен, який присутній в лікарській діяльності з часів Гіппократа по нинішній день. Світова практика вирішує такі проблеми шляхом ризиків через страхування лікарів та лікарень, коли кожна лікарня оцінює кожного лікаря через потенційного пацієнта? Чи можливо запобігти цьому і як захистити пацієнта і лікаря в умовах української дійсності? Як Ви оцінюєте його з позицій сьогодення?

Захист пацієнта і лікаря це дуже складне питання, яке має морально-етичну, медичну, юридичну сторону. З цього питання в мене є публікації, зокрема, в книжці «Гортаючи сторінки», Львів 2015 – «Захист прав пацієнтів і лікарів в онкології: проблеми і шляхи їх розв'язання» (ст.95). Не можна розглядати лікаря як «хлопчика для биття», як любить робити бюрократична адміністрація і, на жаль, не рідко і журналісти. Лікар лікує «словом, ножем і ядом» (старовинна мудрість), слово (авторитет лікаря у очах пацієнта) стоїть на першому місці (рис.5). Позбавляючи пацієнта віри в лікаря, різко зменшуємо ефективність лікування. Так воно є.

12. Спосіб життя професора та молодого науковця Бориса Білінського відріз-

няється? Альпінізм - це Ваш особистий вибір, Ваше хоббі чи це родинні традиції Ваших батьків?

Безумовно, я зараз працюю не так ефективно як в молодості. Університет оцінив, що мій «коефіцієнт корисної дії» є 50 %, тому працюю лише на «півставки». Я майже облишив громадську діяльність, скоротив оперативну активність. Викладаю в основному студентам-іноземцям англійською мовою. Контактую з нашими лікарями-курсантами післядипломного навчання лише на конференціях (рис.6). Чи це правильно? Сумніваюсь... В мене стаж 62 роки, і свій досвід хотілось би передати своїм лікарям також.

13. Ваш улюблений вислів: «Кожне покоління стоїть на плечах Учителів». На Вашу думку, конфлікт поколінь існує? Які спільні теми у Вас з дітьми та внуками? Які життєві шляхи обрали вони?

Безумовно, що наші досягнення базуються на знаннях наших вчителів. У мене були добрі вчителі: професор Г.Ковтунович, професор А.Гнатишак, доцент В.Келеман, доцент Й.Макаруха. Можу сюди додати цілу плеяду позальвівських медиків: М.Амосов (Київ), В.Городилова (Москва) і багато інших.

Про конфлікт поколінь (він був і є, і буде) – це складова прогресу. Це треба розуміти і не робити з цього трагедії.

Мої діти: обидві доньки – терапевти, працюють в університетах, доценти. Одна з внучок – лікар-інфекціоніст успішно працює, інша – вчиться в медичному університеті О.Богомольця. Що будуть робити інші внуки і 6 правнуків – не знаю, вони ще малі, але вибір за ними.

14. Ваші вислови часто цитують, які для Вас найулюбленіші?

Не знаю, чи мої учні взагалі цитують мої вислови. Учні бувають різні. Ті, що йдуть стопами вчителя, і ті, які думають, що поборюючи вчителя вони себе утверджують. Бог їм суддя... Які старі вислови мені подобаються? «*Errare humanum est*» (помилятися властиво людині) і «*Homo sum, humani nihil a me alienum puto*» (Я людина і все людське мені властиве).

15. Ви були першим, хто спонукав науковців до академічної мобільності. Я пригадую програми міжнародних ста-

жувань, які Ви імплементували в 90-х. Вона стала «вікном» у світову медицину для когорти науковців медиків, які зараз успішно працюють в Україні та за кордоном. Як розвинути цей напрям у наш непростий час, коли виклики сьогодення не співпадають з можливостями?

Дійсно, так склалися обставини, що мені прийшлося започаткувати контакти українських медиків (і не тільки) з заграничним світом. Цьому сприяли мої особисті контакти з австрійськими науковцями і моя позиція як проректора з наукової роботи нашого університету, а також участь в обласній раді І-го демократичного скликання, проводі Руху і товаристві «Милосердя і здоров'я». Крім того я став членом керівництва українсько-австрійського товариства в Києві. Все це дало мені можливість забезпечити стажування десятків молодих науковців за кордоном, що було дуже важливим на початку становлення нашої незалежності і шляху до Європи. Зараз цей процес розвивається за своїми внутрішніми законами, і молодим людям потрібно лише бажання і знання мов. Дороги відкриті. В час моєї молодості так не було.

Рис. 6. Професор Білінський з молодими науковцями кафедри онкології (2000р.)

16. Ваші поради для створення медичного наукового середовища, які основні кроки для «перезавантаження» української медицини?

Для створення повноцінного наукового сере-

довища необхідно: 1) позбутися неправди в науці (приписок, плагиату, протекціонізму); 2) забезпечити сучасну наукову інфраструктуру; 3) створити нормальні умови для науковців в університетах – достойна оплата роботи і фінансування проектів, суттєве зменшення педагогічного навантаження, включення в науковий процес молодих сил (студентів, магістрів) і сприяння міжнародним контактам науковців.

17. Ви легко послуговуєтесь німецькою, англійською, не уявляю Вашого виступу без латинського прислів'я. Ваші поради українському лікарю, унаслідувати Ваш хист?

На цю тему І.Франко написав «Дай працювати, працювати, працювати, В праці сконать!».

Лікарська комісія Наукового Товариства Шевченка від усього серця дякує Ювілярові за його жертовну працю, дружню підтримку і любов, яка завжди супроводжує Ваше ставлення до життя, роботи і людей. Нехай ця любов буде вічною і вернеться Вам столицею.

Література

1. Bilynskyi BT. Implantatsiini retsydyvy raka molochnoi zalozy ta yikh zviyazok z rakovymy

- klitynamy v rani pry mastektomii [dysertatsiia]. Lviv: Lviv. med. in-t; 1962. 237 s.
2. Bilynskiy BT. Funktsionalnoe sostoyanie pecheni v dinamike ozhogovoy bolezni (eksperimentalno-klinicheskoe issledovanie) [dissertatsiya]. Lvov: Lvov. med. in-t; 1972. 266 s.
  3. Bilynskiy BT. Opyit immunologicheskogo monitoringa pri lechenii onkologicheskikh bolnyih. V: Gorodilova V, Mutseniets A, redaktoryi. Immunologiya opuholey. Riga: Zinatne; 1982. s. 100-112.
  4. Glants RM, Vezivaliev MB, Sineychuk XV, Bilynskiy BT. Profilaktika i terapiya gemotransfuzionnyih reaktsiy i oslozhneniy. Baku: Azerneshr; 1983. 182 s.
  5. Gnatyshak AI, Bilynskiy BT, Savran VR. Individualizatsiya medikamentoznogo lecheniya onkologicheskikh bolnyih. Kiev: Zdorov'ya; 1985. 160 s.
  6. Grinevich YuA, Kamenets LYa, Bilynskiy BT, Loboda VI. Immunologiya i immunoterapiya opuholey molochnoy zhelezyi. Kiev: Zdorov'ya; 1990. 176 s.
  7. Bilynskiy BT, Volodko NA, Shparik YaV. Immunologicheskie mehanizmy estestvennoy protivopuholevoy rezistentnosti. Kiev: Naukova dumka; 1991. 246 s.
  8. Bilynskiy BT, Sterniuk YuM, Shparyk YaV, redaktory. Onkologiya [pidruchnyk]. 3-tie vydannia, pererob. i dop. Kyiv: Zdorovia; 2007. 527 s.
  9. Sterniuk YuM, Bilynskiy BT, Flores Y. Suchasna diahnozyka zakhvoriuvan shchytovydnoi zalozy [navch. posibnyk]. Lviv; Viden: Feniks; 1995. 112 s.
  10. Bilynskiy BT, Savran VR, Sterniuk YuM, Oliinyk YuIu, Volodko NA, Dukach VA, ta in. Bibliografichnyi pokazhchyk naukovykh robot pratsivnykiv kafedry onkologii ta medychnoi radiologii. Tom 3 (1997-2006 rr.). Lviv: LNMU; 2016. 70 s.
  11. Sterniuk YuM, Bilynskiy BT, Flores Y, Kovalchuk IV. Promenevi metody diahnozyky zakhvoriuvan shchytovydnoi zalozy. Metodychni rekomendatsii. Lviv: Vydavets; 1996. 32 s.
  12. Shparyk YaV, Bilynskiy BT. Adiuvantna khimioterapiia raku hrudnoi zalozy. Lviv: Asta-Medyka Ukraina; 1997. 64 s.
  13. Balitskaya OV, Bilynskiy BT, Vinnitskaya AB, Vozianov AF, Vozianov SA, Vorobeva LI, i dr. Spravochnik po onkologii. Kiev: Zdorov
  14. Shparyk YaV, Kovalchuk IV, Kachmar TB, Bilynskiy BT, uklad. Dovidnyk onkologa. 2-he vyd., dop. i pererob. Lviv: Halytska vydavnycha spilka; 2001. 128 s.
  15. Bilynskiy BT, Shparyk YaV. Suchasni problemy medykamentoznoi terapii raku hrudnoi zalozy: antratsykliny, inaktyvatory aromatazy ta prohestyny [posibnyk dlia likariv]. Lviv: Halytska vydavnycha spilka; 2001. 160 s.
  16. Sterniuk YuM, Bilynskiy BT, Halai OO. Diahnozyka, likuvannia, sposterezhennia ta rehabilitatsiia khvorykh na rak shchytovydnoi zalozy. Metodychni rekomendatsii. Lviv, Viden: Vydavets; 2005. *** s.
  17. Bilynskiy BT. Problemy i dosiahnennia teoretychnoi i klinichnoi onkologii (stratehiia i taktyka). Aktova promova z nahody richnytsi Lvivskoho natsionalnogo medychnoho universytetu im. Danyla Halytskoho 1784-2007. Lviv: LNMU; 2007. 19 s.
  18. Bilynskiy BT. Prychynky do rozдумiv nad vynyknenniam raku (Pohliad na suchani problemy ta dosiahnennia u vyvchenni kantserohenezu). Visnyk NTSh. 2012; 47: 42-45.
  19. Bilynskiy BT. Medychni pomylky v onkologii [monohrafiia]. Lviv: Afisha; 2013. 327 s.
  20. Bilynskiy BT, Shparyk YaV, uporiad. Profesor A. I. Hnatyshak. 1917-2017 (do 100-richnoho yuvileiu). Lviv: Afisha; 2017. 199 s.

*Стаття надійшла 30.05.2018
Після допрацювання 17.07.2018
Прийнята до друку 8.08.2018*